

Kursplan

Fakulteten för samhällsvetenskap

Institutionen för pedagogik

1YL003 Yrkeslärande, kunskapsutveckling och specialpedagogik,
15 högskolepoäng

Vocational Learning, Knowledge and Special Education, 15 credits

Ämnesgrupp

Utbildningsvetenskap/didaktik allmänt

Nivå

Grundnivå

Fördjupning

G1N

Fastställande

Fastställd 2012-02-06.

Reviderad 2025-03-18. Revidering av kurslitteratur.

Kursplanen gäller från och med vårtermin 2025.

Förkunskaper

Grundläggande behörighet samt kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper förvärvade genom yrkeserfarenhet, högskoleutbildning eller annan eftergymnasial utbildning.

Mål

Utbildningsvetenskaplig kärna 12 hp

Efter avslutad kurs skall studenten kunna:

- i anslutning till det egna yrkesområdet och med utnyttjande av pedagogisk teori och didaktiska överväganden argumentera för val vid planering och genomförande av lärsituationer
- redogöra för olika perspektiv på lärande och utveckling, samt kritiskt diskutera hur elevers skilda villkor kan påverka deras möjligheter till lärande

- redogöra för och problematisera lärande och socialisation i ett livslångt perspektiv med hjälp av begrepp såsom identitet, genus, klass och etnicitet
- förklara och kritiskt förhålla sig till begrepp och fenomen rörande normalitet och avvikelse i relation till inkluderings- och exkluderingsfenomen i skola och utbildning och redogöra för vilka konsekvenser detta får på organisations-, grupp och individnivå
- redogöra för specialpedagogiska perspektiv och förklara deras pedagogiska innebörder för att motsvara läraruppdragets krav på att kunna möta elevers olikheter i den pedagogiska verksamheten
- tillämpa forskningsetiska principer vid planering av undersökning, samt använda sig av intervju och observation som metod för insamling och underlag för analys av data.

Verksamhetsförlagd utbildning 3 hp

Efter avslutad kurs skall studenten kunna:

- beskriva särdragen i det egna yrkeskunnandet samt illustrera hur dess teoretiska och erfarenhetsgrundade aspekter kan beskrivas i relation till andra yrken och till yrkeslärande

Innehåll

Kursen utgår från studentens tidigare yrkeserfarenheter, och studentens eget lärande står i centrum. Kursens innehåll behandlar teorier om lärande, allmändidaktik och yrkesinriktad didaktik, med tonvikt på lärmiljöer och undervisning i gymnasieskolans yrkesutbildningar. I kursen får studenten med utgångspunkt i beskrivningar av den egna erfarenhetsgrundade kunskapen och yrkeslärandet utveckla verktyg för att knyta an till yrkesdidaktiska konsekvenser för undervisningen och att möta elevers olikheter.

Kursen betonar individens utveckling och betydelsen av skilda sociala villkor i en pedagogisk kontext. Relationen skola – individ – samhälle analyseras avseende reproduktionsmönster där genus, klass och etnicitet intar en central plats. I kursen behandlas även ungdomar som grupp och ungdomsbegreppets granskas i ett historiskt, socialt och kulturellt sammanhang, vilket knyts till frågor om socialisation och identitetsskapande, samt hur detta kan relateras till elevers lärande och utveckling. Digitala medier och deras betydelse för ungdomars meningsskapande problematiseras, liksom tänkbara konsekvenser av att använda sig av digitala medier i ungdomars läroprocesser.

Kursen innehåller olika teorier om normalitet och avvikelse. Företeelser som diagnostisering och kategorisering av elever behandlas ur både historiska och aktuella samhällsliga perspektiv. Vidare behandlas vilka funktioner denna diagnostisering och kategorisering av elever fyller på grupp- och organisationsnivå, samt vilka konsekvenser densamma får för elevers utveckling och identitetsskapande. Olika normalitetsbegrepp diskuteras, och hur skolan som institution bidrar till att skapa föreställningar om normalitet och avvikelse inom olika områden.

Särskilt fokus riktas mot specialpedagogisk kunskap och stödinsatser med koppling till social utsatthet och funktionshinder i det pedagogiska arbetet. Specialpedagogiska

perspektiv problematiseras, och möjligheter att kunna förebygga och undanröja skolsvårigheter i undervisningen granskas och värderas med hänvisning till uppdraget att skapa demokratiska lärprocesser. Den pedagogiska verksamhetens organisering belyses utifrån ett relationellt perspektiv där både kognitiva och emotionella dimensioner beaktas i undervisningen. Kritiska aspekter gällande arbetet med åtgärdsprogram bearbetas och analyseras och hur detta kan relateras till att kunna främja en ökad måluppfyllelse för elever i behov av särskilt stöd.

I kursen läses skönlitteratur som behandlar elevers skiftande sociala villkor och ofta komplicerade uppväxtvillkor, vilket syftar till att utveckla en fördjupad förståelse inför det komplexa professionsuppdraget att kunna möta elevers olikheter och finna varierande och kreativa pedagogiska strategier.

Professionsbas och professionell progression

I kursen fördjupas förståelsen av begreppet yrkeskunnande genom att diskutera och problematisera lärares yrkeskunnande med hjälp av vetenskapliga studier av lärarprofessionalitet, genom observation av och möten med lärare, och genom reflektion över den egna erfarenhetsgrundade yrkeskunskapen.

I kursen får studenten en fördjupad bild av läraryrkets komplexitet, med betoning på sådana områden av verksamheten som rör elevers hälsa, studiesociala situation och olika former för stöd och resurser för elever, som t ex åtgärdsprogram och individuella studieplaner.

Vid sidan om att studera lärmiljöer och undervisning, riktas uppmärksamheten mot specialpedagogiska behov och de möjligheter som lärare har att uppmärksamma och möta elevers olikheter i den pedagogiska verksamheten.

Vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig progression

Projektarbetet i kursen syftar till att beskriva och belysa ungdomars yrkeslärande med utnyttjande av de teoretiska perspektiv som presenteras via litteratur och föreläsningar. I kursen utvecklas studentens förmåga att planera och delta i projektarbete, liksom att använda dialogseminariemetoden för datainsamling rörande praktisk kunskap och yrkeskunnande. Den forskningsmetodiska träningen betonar forskningsetiska principer och att använda intervju som metod för insamling och underlag för kvalitativ analys av data.

Undervisningsformer

Undervisningen bedrivs i form av verksamhetsförlagd utbildning, föreläsningar, projektarbete, seminarier mm.

Undervisningen bedrivs på svenska.

Examination

Kursen bedöms med betygen Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd.

Examinationen sker genom loggbok, två seminarier, observationsuppgift, gruppuppgift, paruppgift, reflektionsprotokoll och två skriftliga individuella inlämningsuppgifter. VFU examineras i samråd med VFU-lärare i verksamheten. För momentet verksamhetsförlagd utbildning används betygen Godkänd eller Underkänd.

För betyget Godkänd krävs att kursens mål är uppnådda. För betyget Väl godkänd krävs att den studerande erhållit betyget Väl godkänd på de båda skriftliga individuella inlämningsuppgifterna.

Förnyad examination ges i enlighet med Lokala regler för kurs och examination på grundnivå och avancerad nivå vid Linnéuniversitetet.

Om universitetet beslutat att en student har rätt till särskilt pedagogiskt stöd på grund av funktionsnedsättning, har examinator rätt att ge ett anpassat prov eller att studenten genomför provet på ett alternativt sätt.

Kursvärdering

Under kursens genomförande eller i nära anslutning till kursen genomförs kursvärdering. Resultat och analys av genomförd kursvärdering ska skyndsamt återkopplas till de studenter som genomfört kursen. Studenter som deltar vid nästa kurstillfälle erhåller återkoppling vid kursstart. Kursvärdering genomförs anonymt.

Övrigt

Eventuella merkostnader i samband med kursen bekostas av den enskilde studerande. Student som underkänts i den praktiska delen har rättighet att genomgå ytterligare ett verksamhetsförlagt utbildningstillfälle på denna kurs såvida inte två examinationstillfällen redan förbrukats. Examinator kan med omedelbar verkan avbryta en students verksamhetsförlagda utbildning, om studenten visar sådana allvarliga brister i kunskaper, färdigheter eller förhållningssätt att elevens säkerhet, integritet eller föräldrars förtroende för verksamheten riskeras. När verksamhetsförlagd utbildning avbryts på detta sätt innebär det att studenten underkänts på kursen och att ett verksamhetsförlagt utbildningstillfälle är förbrukat.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Fejes, Andreas, Muhrman, Karolina & Nyström, Sofia (red.) (2020). *Om vuxenutbildning och vuxnas studier: en grundbok*. Upplaga 1 Lund: Studentlitteratur. (377 s.). ISBN: 9789144133294

Hammarén, Maria. (2005). *Skriva – en metod för reflektion*. Stockholm: Santéus förlag, (55 s). ISBN: 9789189449831

Jakobsson, IngaLill & Nilsson, Inger. (2019). *Specialpedagogik och funktionsvariationer: att möta barn och unga med funktionsnedsättningar i en utvecklande miljö*. Stockholm: Natur & Kultur. ISBN: 9789127827486

Klope, Eva. (2020). *Respektabla frisörer: femininitet och (yrkes)identitet bland tjejer i gymnasieskolans frisörutbildning*. Växjö: Diss. Linnéuniversitetet (294 s). ISBN: 9789189081611

Köpsén, Susanne. (Red.). (2019). *Lära till yrkeslärare*. Lund: Studentlitteratur. (256 s). ISBN: 9789144132259

Lindström, Gunnar & Pennlert, Lars Åke. (2019). *Undervisning i teori och praktik – en introduktion i didaktik*. Umeå: Fundo Förlag, (107 s). ISBN: 9789197558495

Skolverket (2022). *Kommentarer till allmänna råd arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram*. Stockholm: Skolverket, (42 s). ISBN: 9789175595214. Tillgänglig på Internet.

Skolverket (2019). *Hälsa för lärande – lärande för hälsa. Forskning för skolan*. Stockholm: Skolverket, (134 s). ISBN: 978917559335

Skolverket (2019). *Att utbilda nästa generation i yrket – en kunskapsöversikt om och*

för yrkeslärare. Stockholm: Skolverket, (121 s). ISBN: 9789175593340

Skolverket (2022). Läroplan för gymnasieskolan, Lgy11. (Rev. 2022). Stockholm: Skolverket. (11 s.). ISBN: 9789138325940.

Skolverket (2022). *Läroplan för vuxenutbildningen*. Lvux12. (Rev 2022). Stockholm: Skolverket. (9 s.). ISBN: 9789138325940.

Vetenskapliga artiklar och annan aktuell forskning samt skönlitteratur eller film till kursmomentet social utsatthet och funktionshinder tillkommer (ca 300 sidor).